

Zákon o znalcích prošel Poslaneckou sněmovnou

The Act on Experts Passed the Chamber of Deputies

Albert Bradáč, VUT v Brně, emeritní profesor*

Abstrakt

V příspěvku je shrnut současný stav projednávání vládního návrhu nového zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech v Parlamentu ČR ke konci března 2019.

Klíčová slova: zákon o znalcích, Ministerstvo spravedlnosti, Parlament ČR.

Abstract

The paper summarizes the current state of discussion of the government's draft of the new Act on Experts, Expert Offices and Expert Institutes in the Parliament of the Czech Republic at the end of March 2019.

Keywords: Expert Act, Ministry of Justice, Parliament of the Czech Republic.

Řadu let sleduje znalecká obec se smíšenými pocity pokusy o novelizaci předpisů, upravujících znaleckou činnost, zejména zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, jež díky své apolitičnosti, konkrétnosti a stručnosti vydržel léta beze změny. Pokusy započaly neúspěšně krátce po roce 1990 (snad proto, že někdo si dal za úkol aktualizovat vše, co bylo z období před rokem 1989). Byly vytvářeny komise znalců, právníků, návrhy se vracely z prvního čtení v Poslanecké sněmovně, z legislativní rady vlády; v posledním období skončil návrh v prvním čtení jako neprojednaný se skončením volebního období.

Ve stávajícím období Poslanecké sněmovny byl předložen zcela nový vládní návrh, jež dospěl dále; začátkem března 2019 byl ve třetím čtení projednán a schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR (pokračování by mělo být: Senát a v případě schválení prezident republiky). Na webu Poslanecké sněmovny lze k tomuto nalézt řadu materiálů, z nichž si dovoluujeme uvést některé zajímavé. Jedná se o velký rozsah; celé znění si laskavý čtenář najde na webu Poslanecké sněmovny (www.psp.cz), v některých případech uvádíme konkrétní adresy.

Vládní návrh zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech.

Sněmovní tisk 72/0: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=72&CT1=0>

Materiál je ve formátu pdf i word, má 99 stran a obsahuje návrh textu zákona (29 stran, 50 paragrafů + 2 přílohy – seznam znaleckých oborů a seznam krajských soudů s příslušnými znaleckými obory, jež jim po znalecké stránce přísluší) a důvodovou zprávu.

Návrh prováděcích vyhlášek: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=133447>. Jeden dlouhý tisk obsahuje postupně návrhy několika děle uvedených vyhlášek¹⁾:

¹⁾ Návrhy vyhlášek jsou samozřejmě pro poslance pouze informativní. Jejich konečné znění a vydání je plně v kompetenci Ministerstva spravedlnosti, jež ovšem podle dřívějších osobních zkušeností autora z projednávání několika nerealizovaných novelizací vyhlášky č. 37/1967 Sb. bude opětovně čelit tlakům jiných resortů, zejména Ministerstva vnitra, v otázce zvýšení znaleckých odměn za posudky pro orgány veřejné moci. Právě zejména díky tomuto resortu výše odměn stagnuje již neuvěřitelných 17 let.

Vyhláška k provedení zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech; má upravovat zejména:

- Podrobnosti týkající se vstupní zkoušky (podmínka vzniku znaleckého oprávnění znalce) a forma a průběh rozdílové zkoušky.
- Minimální limity pojistného plnění odlišně pro znalce, znalecké kanceláře a znalecké ústavy.
- Znalecká pečeť a elektronický podpis.
- Náležitosti znaleckého posudku, s tím, že:
 - standardy a postupy budou předkládány ministerstvu, které je postoupí k posouzení poradním sborům, a budou-li uznány za vhodné pro daný obor a odvětví, dojde na základě pokynu ministra spravedlnosti k jejich uveřejnění na jeho internetových stránkách,
 - písemný znalecký posudek v listinné podobě musí být sešit, jednotlivé strany očíslovány, sešivací šňůra připevněna k poslední straně posudku a přetištěna znaleckou pečeti; na poslední straně písemného posudku připojí znalec znaleckou doložku, která bude obsahovat označení seznamu, v němž je znalec zapsán, označení oboru a odvětví, v němž je oprávněn podávat posudky, a číslo položky, pod kterou je úkon zapsán v evidenci znaleckých posudků,
 - titulní strana znaleckého posudku by měla obsahovat identifikační údaje znalce, identifikační údaje osob, které se podílely na vypracování znaleckého posudku a přesné stanovení toho, na kterých částech a jak se podílely, označení „znalecký posudek“, číslo položky, pod kterou je úkon zapsán v evidenci znaleckých posudků a stručnou charakteristiku předmětu znaleckého posudku,
 - úvod znaleckého posudku by měl obsahovat úkoly a otázky určené zadavatelem a označení právního úkonu, pro který bude znalecký posudek použit,
 - samotný znalecký posudek by měl obsahovat podrobný popis předmětu znaleckého posudku, podrobný popis skutečností, ke kterým bylo při vypracování znaleckého posudku přihlédnuto, postup, na jehož základě se znalec dopracoval k odpovědím na otázky určené zadavatelem a popis splnění jednotlivých úloh,

- závěr by měl obsahovat otázky zadavatele a odpovědi na tyto otázky,
- celková struktura a obsah znaleckého posudku musí umožňovat jeho přezkoumatelnost a ověření uvedených postupů,
- pokud přílohy znaleckého posudku tvoří samostatnou část nesešitou se znaleckým posudkem, musí obsahovat údaje o znaleckém posudku, ke kterému se váží, musí být sešité, jednotlivé přílohy musí být očíslovány, sešivací šňůra připevněna k poslední straně a přetištěna znaleckou pečeti.
- Zvláštní ustanovení o oceňování podniku: podnik musí oceňovat vždy alespoň tři znalci společně nebo znalecký ústav; znalecká kancelář musí takovýto posudek podávat vždy pomocí alespoň tří znalců.
- Podrobnosti o vedení seznamu znalců, znaleckých kanceláří a znaleckých ústavů, podrobnosti týkající se žádosti o vznik znaleckého oprávnění, přihlašovací údaje do elektronické evidence znaleckých posudků, ...

Vyhláška o odměně, náhradě hotových výdajů a náhradě za ztrátu času včetně času stráveného na cestě za výkon znalecké činnosti. Navrženo je mj.:

a) Základní sazba	300 až 550 Kč/h.
b) Znalci v oboru zdravotnictví	400 až 650 Kč/h.
c) Znalecký ústav	500 až 750 Kč/h.
d) (Pro srovnání advokáti, notáři min.	1000 Kč/h).

- e) Snížení resp. zvýšení odměny, náhrada hotových výdajů: obdobně jako doposud.
- f) Náhrada za ztrátu času stráveného na cestě 300 Kč/h.
- g) Pokud za znalecký posudek náleží odměna a náhrada hotových výdajů stanovená paušální částkou, určuje se odměna a náhrada hotových výdajů touto částkou. Pokud znalec doloží mimořádné okolnosti svědčící pro to, aby odměna nebyla paušální částkou určena, může orgán veřejné moci ve výjimečných případech při určení odměny a náhrady hotových výdajů upustit od stanovení paušální částkou (viz tabulky dole).

Návrh vyhlášky, kterou se stanoví seznam znaleckých odvětví jednotlivých znaleckých oborů, výčet oborů a odvětví, pro které je nutné doložit získání jiného osvědčení o odborné způsobilosti a výčet oborů a odvětví, pro které je nutno doložit osvědčení vydané profesní komorou

Příloha č. 1, seznam znaleckých odvětví jednotlivých znaleckých oborů, je v rozsahu 21 stran. Obsahuje velmi podrobné rozdělení jednotlivých oborů na odvětví; při bližším pohledu je zřejmé, že tato odvětví převážně nahrazují stávající specializace. Uvedme si návrh dělení několika hlavních technických a ekonomických oborů na odvětví:

Doprava

- Doprava drážní
- Doprava v zemědělství
- Dopravní tarify
- Dopravní (silniční) nehody, posuzování technických příčin silničních nehod

Paušální částky odměn za vybrané položky (příloha č. 1 návrhu)		
Č. pol.	Označení položky	Výše paušální odměny
1.	Podání písemného stanoviska o rozpracovaném znaleckém posudku	200 Kč
2.	Převzetí a obeznámení se s případem	500 Kč
3.	Přešetřování (nahlížení do registru, archivu a obdobné činnosti)	200 Kč
4.	Obhlídka mrtvoly na místě	500 Kč
5.	Pitva (včetně histologického vyšetření do 10 preparátů)	9 000 Kč
6.	Histologické vyšetření každého dalšího preparátu nad rámec položky č. 5	150 Kč
7.	Vyhodnocení a interpretace toxikologické analýzy	950 Kč
8.	Zjištění krevní skupiny	250 Kč
9.	Odborné pomocné práce laboranta do 10 histologických vzorků	550 Kč
10.	Vyšetření každého dalšího preparátu laborantem nad rámec položky č. 9	50 Kč
11.	Provedení zápisu z pitvy	450 Kč
12.	Vyšetření živé osoby soudním lékařem	2 000 Kč

Paušální částka náhrady hotových výdajů za vybrané položky (příloha č. 2 návrhu)		
Č. pol.	Označení položky	Výše náhrady nákladů
1.	tisk černobílý list A4	3 Kč
2.	tisk černobílý list A3	6 Kč
3.	tisk barevný list s obrazovým obsahem A4	23 Kč
4.	tisk barevný list s obrazovým obsahem A3	47 Kč
5.	fotografie	30 Kč
6.	zvukový záznam 1 vteřina	2 Kč
7.	obrazový záznam 1 vteřina	3 Kč
8.	obrazový záznam se zvukem 1 vteřina	4 Kč
9.	RTG snímek	150 Kč

- Letadla a ultralehké letouny – konstrukce a provoz, zjišťování příčin leteckých nehod
- Provoz na pozemních komunikacích
- Provozování dopravy (vč. pracovních režimů a pracovní doby řidičů)
- Provozování obchodní letecké dopravy, leteckých prací a dalších leteckých činností a letecké záchranné služby
- Skladiště a překladiště
- Sportovní létající zařízení (padákové kluzáky, motorové padákové kluzáky a závěsné kluzáky – konstrukce a zhotovování těchto druhů sportovních létajících zařízení, příčiny nehod)
- Sportovní létající zařízení (padákové kluzáky, motorové padákové kluzáky a závěsné kluzáky – sportovní činnost provozovaná s těmito sportovními létajícími zařízeními, výcvik a organizace provozování začínajících uživatelů, příčiny nehod)
- Sportovní létající zařízení – parašutismus (konstrukce a zhotovování padáků, technické parametry padákových kompletů, příčiny parašutistických nehod v oblasti civilního i vojenského letectví a výsadková příprava)
- Sportovní létající zařízení – parašutismus (sportovní parašutismus, výcvik a organizace provozování začínajících parašutistů)
- Sportovní létající zařízení s výjimkou ultralehkých letounů, padákových kluzáků, motorových padákových kluzáků, závěsných kluzáků a sportovních padáků – konstrukce a zhotovování těchto druhů sportovních létajících zařízení, příčiny nehod)
- Sportovní létající zařízení s výjimkou ultralehkých letounů, padákových kluzáků, motorových padákových kluzáků, závěsných kluzáků a sportovních padáků – sportovní činnost provozovaná s těmito sportovními létajícími zařízeními, výcvik a organizace provozování začínajících uživatelů, příčiny nehod)
- Vnitrozemská a námořní vodní doprava – konstrukce plavidel vnitrozemské plavby a konstrukce námořních jachet
- Vnitrozemská vodní doprava – přeprava nebezpečných věcí po vnitrozemských vodních cestách
- Vnitrozemská vodní doprava – šetření plavebních nehod na vnitrozemských vodních cestách
- Vnitrozemská vodní doprava – vnitrozemské vodní cesty
- Oceňování nemovitých věcí umělecká díla
- Oceňování movitých věcí zbraně a střelivo
- Oceňování movitých věcí pyrotechnika, výbušniny a munice
- Oceňování movitých věcí umělecká díla
- Oceňování movitých věcí starožitnosti a archiválie
- Oceňování movitých věcí elektronika
- Oceňování movitých věcí elektrotechnika
- Oceňování movitých věcí motorová vozidla
- Oceňování movitých věcí nemotorová vozidla
- Oceňování movitých věcí historická vozidla
- Oceňování movitých věcí stroje, zařízení a technologie
- Oceňování obchodních závodů (podniků) – nefinanční podniky
- Oceňování obchodních závodů (podniků) – finanční instituce
- Oceňování movitých věcí vybavení domácností a kancelářů
- Oceňování cenných papírů a finančního majetku
- Oceňování nehmotného majetku – práva související s právem autorským, zvláštní právo pořizovatele databáze a software
- Oceňování nehmotného majetku – průmyslová práva a některých majetkových práv souvisejících s právem autorským a práv pořizovatele databáze
- Oceňování škod na zemědělské produkci
- Oceňování pozemků a staveb a škod na nich
- Oceňování lesa, dřevin rostoucích mimo les a škod na nich
- Hodnocení a oceňování ekosystémových služeb
- Oceňování movitých věcí kulturní památky, sbírky muzejní povahy, předměty kulturní hodnoty
- Oceňování nemovitých věcí kulturní památky, sbírky muzejní povahy, předměty kulturní hodnoty
- Oceňování movitých věcí drahé, dekorační a stavební kameny, minerály a paleontologické nálezy
- Oceňování ložisek nerostných surovin
- Oceňování zvířat (zvěře)
- Odměňování
- Pojišťovnictví
- Přeměny obchodních korporací, družstev a státních organizací

Lesnictví

- Ekologie lesa
- Hospodářská úprava lesů
- Lesní semenářství, školkařství a genetika lesních dřevin
- Ochrana lesa
- Pěstování lesa
- Těžba dříví a lesní doprava

Projektování

- Architektura, urbanismus a pozemní stavby
- Dopravní stavby
- Geotechnika
- Krajinářská architektura
- Městské inženýrství
- Mosty a inženýrské konstrukce
- Požární bezpečnost stavby
- Statika a dynamika staveb

Ekonomika

- Bankovníctví, úvěry a platební styk
- Dotace
- Ekonomická analýza, marketing a management
- Financování v dopravě (cestovní náhrady, kalkulace nákladů a ceny v dopravě) a výpočet kompenzace ve veřejné dopravě
- Finanční a manažerské účetnictví
- Hospodaření s majetkem státu
- Kapitálový trh
- Oceňování majetku a služeb
- Oceňování nemovitých věcí
- Oceňování nemovitých věcí rozpočtováním
- Oceňování nemovitých věcí starožitnosti

- Stavby pro plnění funkce lesa
- Stavby vodního hospodářství a krajinného inženýrství
- Technika prostředí staveb
- Technologická zařízení staveb
- Územní plánování
- Zkoušení a diagnostika staveb

Stavebnictví

- Denní osvětlení a zastínění budov
- Dopravní stavby
- Ekonomika užívání staveb obytných
- Elektrotechnická zařízení v budově
- Geotechnika
- Inženýrské sítě a produktovody
- Komíny a kouřovody
- Letecké stavby
- Městské inženýrství
- Mosty a inženýrské konstrukce
- Ochrana staveb proti radonu
- Pozemní komunikace
- Pozemní stavby
- Požární bezpečnost staveb
- Protiotřesová opatření budov
- Rozpočty staveb
- Sklady potravin
- Statika a dynamika staveb
- Stavby drah (železniční stavby)
- Stavby důlní a těžební
- Stavby energetických zařízení
- Stavby meliorační a sanační
- Stavby hydrotechnické
- Stavby občanské
- Stavby obytné
- Stavby pro plnění funkce lesa a provozování myslivosti
- Stavby pro zpracování odpadů
- Stavby pro zpracování potravin
- Stavby průmyslové
- Stavby vodního hospodářství a krajinného inženýrství
- Stavby zemědělské
- Stavby zdravotně technické
- Stavební akustika
- Stavební fyzika
- Stavební řemesla
- Stavební tepelná technika
- Stavební výrobky a materiály (vč. kompozitních)
- Technika prostředí staveb
- Technologická zařízení staveb
- Výplně otvorů a lehké obvodové pláště
- Výstavba tunelů
- Vytápění a vzduchotechnika v budově
- Zdravotní technika v budově (technická zařízení budov)

Strojírenství

- Bezpečnostní a pancéřové dveře, zámky magnetické, číslicové, elektronické, čipové, magnetické a klíčové systémy, certifikace
- Dopravní a manipulační technika (např. lanové dráhy, výtahy, pohyblivé schody/chodníky, lyžařské vleky aj.)

- Energetické stroje a zařízení
- Posuzování technického stavu a oprav motorových a silničních vozidel
- Robotika
- Řízení strojů a procesů
- Stavba výrobních strojů a zařízení
- Strojírenství těžké
- Strojírenství všeobecné
- Zemědělské a lesnické strojírenství

Návrh vyhlášky o odměně konzultanta přibráného pro účely trestního řízení a náhradě jeho hotových výdajů

Tato vyhláška stanoví výši a způsob určení odměny a nákladů konzultanta přibráného orgánem činným v trestním řízení pro účely trestního řízení¹⁾. Konzultantovi by měla náležet za každou započatou hodinu práce účelně vynaložené na poskytování odborné pomoci částka ve výši 150 až 300 Kč. V odměně konzultanta jsou zahrnuty i náklady spojené s obstaráním potřebného materiálního zabezpečení pro poskytnutí odborné pomoci, náklady na přípravné práce, administrativní práce a jiné práce vykonávané v souvislosti s poskytováním odborné pomoci, stejně jako nárok na náhradu ušlé mzdy nebo platu konzultanta a platby na sociální a zdravotní pojištění a povinné odvody na daních. Oproti předchozí úpravě by měl mít i nárok na náhradu hotových výdajů, které musely být nezbytně vynaloženy v souvislosti s poskytováním odborné pomoci; v příloze je návrh paušálních náhrad za tisk ap. (Pozn. AB: Vyhláška č. 23/2002 Sb., kterou se stanoví výše odměny za odborné vyjádření podané na žádost orgánů činných v trestním řízení, má rozpětí odměny 75 až 125 Kč/h a nemá ustanovení o náhradě nákladů.)

Pozměňovací a jiné návrhy k vládnímu návrhu zákona o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech (sněmovní tisk 72/5, 14 stran očíslovaných návrhů, projednány právě na schůzi 6. března 2019 ve 3. čtení. Celkem 174 návrhů, některé přijaty, některé zamítnuty. Konečné znění pro Senát není v době přípravy tohoto článku k dispozici): <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=142883>.

Stenoprotokol schůze Poslanecké sněmovny 6. března 2019 od 9:10 do 11 hodin, bod č 99, k sněmovnímu tisku 72, třetí čtení: <http://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/027schuz/s027033.htm> (až43.htm – 11 stran)

O dalším průběhu projednávání budeme samozřejmě čtenáře nadále informovat.

¹⁾ § 157 odst. 3 tr. řádu:

V závažných a skutkově složitých věcech může státní zástupce nebo policejní orgán využít odborné pomoci konzultanta, který má znalost ze speciálního oboru. O návrh na výběr určité osoby jako konzultanta může též požádat správní úřad, jiný orgán, vědeckou nebo výzkumnou instituci. O přibrání konzultanta sepíše státní zástupce nebo policejní orgán úřední záznam. Se souhlasem státního zástupce nebo policejního orgánu může konzultant v rozsahu nezbytném pro výkon jeho funkce nahlížet do spisu a být přítomen při provádění úkonů trestního řízení. Do provádění úkonů však nesmí zasahovat. O všech skutečnostech, o nichž se konzultant v průběhu trestního řízení dozvěděl, je povinen zachovávat mlčenlivost. Na vyloučení konzultanta se přiměřeně užití zvláštní předpisy o znalcích a tlumočnících. Účast konzultanta nezbavuje státního zástupce a policejní orgán odpovědnosti za zákonný průběh trestního řízení.